

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Obdo/45/2015
Identifikačné číslo spisu:	7202899442
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Prieceľová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7202899442.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Prieceľovej a členiek senátu JUDr. Viery Pepelovej a JUDr. Gabriely Mederovej v právnej veci žalobcu: HOOCH a.s., so sídlom Werferova 1/2582, Košice, IČO: 36 187 291, zast. ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA, JUDr. Peter Kerecman spoločnosť s ručením obmedzeným, so sídlom Rázusova 1, Košice, IČO: 36 588 725, konajúca prostredníctvom svojho konateľa, advokáta JUDr. Petra Kerecmana, proti žalovaným: 1/ Technické služby mesta Košice, spoločnosť s ručením obmedzeným, so sídlom Rastislavova 98, Košice, IČO: 31 679 064, 2/ Bytový podnik mesta Košice, s.r.o., so sídlom Južné nábrežie 13, Košice, IČO: 44 518 684, zast. advokátom JUDr. Vladimírom Kucharčíkom, so sídlom Štefánikova 40, Košice, 3/ Mestské lesy Košice a.s., so sídlom Južná trieda 11, Košice, IČO: 31 672 981, zast. advokátom JUDr. Miroslavom Katunským, so sídlom Floriánska 16, Košice, 4/ TEPELNÉ HOSPODÁRSTVO spoločnosť s ručením obmedzeným Košice, so sídlom Komenského 7, Košice, IČO: 31 679 692, zast. advokátom JUDr. Miroslavom Katunským, so sídlom Floriánska 16, Košice, 5/ ELTODO OSVETLENIE, s.r.o., so sídlom Rampová 5, Košice, IČO: 36 170 151, zast. Advokátom JUDr. Romanom Gorejom, so sídlom Krmanova 14, Košice, 6/ CASSOVIA BIC, spoločnosť s ručením obmedzeným Košice, so sídlom Floriánska 19, Košice, IČO: 31 674 534, zast. advokátom JUDr. Miroslavom Katunským, so sídlom Floriánska 16, Košice, o zaplatenie 169.999,79 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 31Cb/87/2002, na dovolanie žalovaného v 6. rade proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cob/119/2014-1056 zo dňa 30.10.2014, právoplatný dňa 04.12.2014, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalovaného v 6. rade z a m i e t a .

II. Žalobca m á voči žalovanému v 6. rade n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II ako súd prvej inštancie [ďalej tiež ako „súd prvého stupňa“ v znení pôvodne aplikovaného zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v ďalšom texte „O. s. p.”)] rozsudkom

č. k. 31Cb/87/2002-1003 zo dňa 25.03.2014 uložil žalovaným v 2., 3., 4., 5. a 6. rade povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 164.997,92 EUR (I. výrok), súčasne im uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 1.348,43 EUR a zmluvnú pokutu vo výške 2.050,74 EUR (II. výrok). Žalobu v prevyšujúcej časti zamietol (III. výrok). Žalovaným v 2., 3., 4., 5. a 6. rade zároveň uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 43.441,38 EUR, z ktorej suma 18.523,31 EUR predstavuje náhradu za zaplatené súdne poplatky a vo zvyšnej časti predstavujú trovy právo žalobcu na nahradenie jeho trov právneho zastúpenia (IV. výrok). Súd prvého stupňa vyslovil, že povinnosti uložené predmetným rozsudkom sú žalovaní v 2., 3., 4., 5. a 6. rade povinní splniť spoločne a nerozdielne v lehote 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku (V. výrok).

2. Súd prvého stupňa tak rozhodol po tom, ako Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací na odvolanie žalobcu a žalovaných v 2., 3., 4. a 6. rade uznesením č. k. 2Cob/122/2013-975 zo dňa 30.09.2013, právoplatné dňa 07.11.2013, zrušil predchádzajúci prvostupňový rozsudok č. k. 31Cb/87/2002-591 zo dňa 13.05.2009 o zamietnutí žaloby žalobcu v plnom rozsahu a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dôvodom zrušenia odvolaniami napadnutého rozsudku prvostupňového súdu súdom odvolacím bola skutočnosť, že v prejednávanej veci došlo k časovému konfliktu právnych úprav, konštatovaný Ústavným súdom Slovenskej republiky v jeho nálezočoch č. k. IV. ÚS 33/2011-41 zo dňa 25.05.2011 a č. k. IV. ÚS 603/2012-36 zo dňa 28.03.2013. Ústavný súd odvolaciemu súdu vytkol, že v danom prípade z dvoch do úvahy prichádzajúcich výkladov relevantných právnych noriem zvolil taký, ktorý nekorešponduje spravodlivému usporiadaniu vzťahov medzi účastníkmi posudzovaného súdneho konania.

3. Z odôvodnenia prvostupňového rozsudku vyplýva, že žalobca žalobou vedenou pod sp. zn. 31Cb/87/2002 žiadal, aby súd uložil žalovaným v 1. až 6. rade povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne sumu 2.905.376,80- Sk s 0,05% denným úrokom z omeškania z predmetnej sumy od 17.07.2000 do zaplattenia. Ďalšou žalobou vedenou pod sp. zn. 33Cb/237/2002 sa žalobca domáhal voči žalovaným v 1. až 6. rade zaplattenia 1.800.000,- Sk s 0,05% denným úrokom z omeškania z uvedenej sumy od 17.03.2001 do zaplattenia a žalobou vedenou pod sp. zn. 32Cb/237/2002 sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovaným v 1. až 6. rade zaplatiť mu 416.036,90- Sk s 20% ročným úrokom z omeškania od 01. 03. 2001 do zaplattenia a zmluvnú pokutu 0,05% denne do zaplattenia. Predmetnými žalobami si žalobca uplatnil neuhradené pohľadávky získané postúpením od spoločnosti EKOTHERMAL 99, spol. s.r.o. ako nezaplattenej časti ceny diela za prevzatie a zneškodnenie odpadu a zimmú údržbu komunikácií na základe ručenia podľa § 106 ods. 1 Obchodného zákonníka (ďalej len „ObchZ“) platného pred jeho novelou vykonanou zákonom č. 500/2001 Z. z. v spojení s § 768c ods. 1 ObchZ.

4. Súd prvého stupňa uznesením č. k. 31Cb/87/2001-150 zo dňa 06.06.2002 rozhodol o spojení vecí vedených pod sp. 33Cb/237/2002, 32Cb/237/2002 a sp. zn. 31Cb/87/2002 na spoločné konanie s tým, že tieto sa ďalej budú viesť pod sp. zn. 31Cb/87/2002.

5. Ďalším uznesením č. k. 31Cb/87/2001-151, rovnako zo dňa 06.06. 2002, súd prvého stupňa zastavil konanie proti žalovanému v 1. rade, a to z dôvodu späťvzatia žaloby žalobcom proti označenému žalovanému. Súčasne rozhodol o trovách konania medzi žalobcom a žalovaným v 1. rade.

6. Uznesením č. k. 31Cb/87/2001-273 zo dňa 04.11.2004, právoplatné dňa 16.11.2004, súd prvého stupňa pripustil zmenu žaloby, podľa ktorej žalovaní v 2. až 6. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 5.121.413,70- Sk s 0,05% denným úrokom z omeškania zo sumy 2.905.376,80,- Sk od 17.07.2000 do zaplattenia, 0,05% denný úrok z omeškania zo sumy 1.800.000,- Sk od 17.03.2001 do zaplattenia, zmluvnú pokutu 73.014,40,- Sk a 20% úrok z omeškania zo sumy 416.036,90,- Sk od 01.03.2001 do zaplattenia, spolu s náhradou trov konania, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných alebo uspokojením žalobcu z majetku úpadcu Technické služby mesta Košice, spoločnosť s ručením obmedzeným, zanikne v rozsahu prijatého plnenia povinnosť ostatných žalovaných.

7. Z prvostupňového rozsudku ďalej vyplýva, že medzi spoločnosťou EKOTHERMAL 99, spol. s.r.o.

ako zhotoviteľom a žalovaným v 1. rade ako objednávateľom bola dňa 01.04.1999 uzavretá zmluva o zneškodnení odpadu č. SP 0089/1998 za dohodnutú odplatu podľa druhu a kategorizácie prevzatého odpadu takto: 1.098,- Sk/t + DPH kód odpadu 91101, 91301 alebo 1.970,- Sk/t + DPH kód odpadu 91102, 91302 a 917, ostatný odpad 2.698,- Sk + 6% DPH, ktorú odmenu bol zhotoviteľ povinný vyúčtovať faktúrou s lehotou splatnosti 15 dní od jej doručenia. V prípade omeškania so zaplatením faktúry bol objednávateľ povinný uhradiť 0,05% úrok z omeškania za každý deň omeškania z dlžnej sumy.

8. Dňa 02.01.2001 uzavrel žalobca ako zhotoviteľ so žalovaným v 1. rade ako objednávateľom na dobu určitú od 18.12.2000 do 28.02.2001 zmluvu č. 1/2000 o poskytovaní prác pre zimnú údržbu mestských komunikácií Mesta Košice na sezónu 2000/2001. Ceny prác za jednotlivé výkony sa objednávateľ zaviazal uhradiť na základe faktúr, ktorých súčasťou mal byť úhrn výkonov potvrdený objednávateľom. V prípade omeškania s úhradou faktúry sa objednávateľ zaviazal uhradiť zmluvnú pokutu 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania.

9. Zhotoviteľ diela - spoločnosť EKOTHERMAL 99, spol. s r.o. práce spojené s prevzatým odpadom na zneškodnenie od objednávateľa (žalovaného v 1. rade) v mesiaci jún 2000 vyúčtoval dňa 01.07.2000 faktúrou č. 0006300824, splatnou dňa 16.07.2000, vystavenou na sumu 3.250.914,50,- Sk, z ktorej sumy žalovaný v 1. rade uhradil 50.000,- Sk pôvodnému veriteľovi dňa 13.07.2000. Rovnako práce spojené s prevzatým odpadom na zneškodnenie od objednávateľa v mesiaci február 2001 vyúčtoval dňa 01.03.2001 faktúrou č. 0102280233, splatnou 16.03.2001, vystavenou na sumu 2.568.265,- Sk.

10. Zhotoviteľ diela (veriteľ) dvomi písomnými zmluvami z 19.07.2000 a 16.03.2001 postúpil na žalobcu pohľadávky z faktúry č. 0006300824 vo výške 2.905.376,80,- Sk so všetkými právami s ňou spojenými, ako aj z faktúry č. 0102280233 vo výške 1.800.000,- Sk, spolu s právami s ňou spojenými. Následne postupca EKOTHERMAL 99, spol. s r.o., listom doručeným žalovanému v 1. rade ako priamemu dlžníkovi v dňoch 31.07. 2000 a 20.03. 2001, oznámil postúpenie pohľadávok z predmetných faktúr na žalobcu.

11. Poukázaním na § 524 ods. 1, 2, § 526 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) súd prvého stupňa konštatoval, že na platnosť postúpenia pohľadávky sa súhlas dlžníka nevyžadoval, preto oznámením o postúpení pohľadávky vznikla dlžníkovi povinnosť zaplatiť dlh postupníkovi. Uviedol, že žalobca faktúrou č. 20010104 z 12.02.2001 vyúčtoval žalovanému v 1. rade cenu prác zimnej údržby za január 2001 vo výške 678.542,70,- Sk, splatnú dňa 28.02.2001, z ktorej žalovaný v 1. rade uhradil žalobcovi dňa 01.03.2000 sumu 100.000,- Sk, ktorá úhrada nebola v konaní medzi sporovými stranami sporná. Žalovaní v 2. až 6. rade sa v konaní bránili tvrdením, že ich ručiteľský záväzok nevznikol, pretože upovedomenie od postupcu im bolo doručené v čase, kedy právny poriadok ručenie podľa § 106 ObchZ, podľa ktorého ustanovenia uplatnil voči nim svoje práva žalobca, už nepoznal.

12. Prvostupňový súd ďalej poukázal na § 106 ods. 1 a § 768c ods. 1 ObchZ a konštatoval, že intertemporálne ustanovenie ustanovuje, že právne vzťahy vzniknuté pred 01.01.2002 sa riadia podľa doterajších predpisov (t. j. platných a účinných do 31.12.2001). Konštatoval ďalej, že v prejednávanej príhode bolo preukázané, že peňažné záväzky vznikli v dňoch 17.07.2000, 01.03.2001 a 17.03.2001. Poukázaním na § 306 ods. 1 ObchZ uviedol, že veriteľ vyzval žalovaného v 1. rade na zaplatenie pohľadávky 2.905.376,8,- Sk listom zo dňa 08.02.2001, na zaplatenie pohľadávky 1.800.000,- Sk listom zo dňa 09.07.2001 a na zaplatenie pohľadávky 416.036,90,- Sk listom zo dňa 20.03.2001. Poukázal ďalej na § 307 ods. 3 ObchZ a konštatoval, že právny predchodca žalobcu (postupca) oznámil žalovaným postúpenie pohľadávok listami zo dňa 10.04.2002, ktoré prevzali dňa 11.04.2002.

13. Žalovaní v konaní spochybnili výpočet jednotkovej ceny a množstvo odpadu v žalovaných faktúrach, avšak sa nezamerali na splnenie ich dôkaznej povinnosti v zmysle § 120 ods. 1 a 4 O. s. p., pretože neuvedli, ktoré práce neboli vykonané a v čom spočíva nesprávne vyúčtovanie likvidácie odpadu.

14. Žalovaný v 1. rade pred vyhlásením konkurzu na jeho majetok, listom zo dňa 17.10.2000 uznal pohľadávku vo výške 2.905.376,8,- Sk, následne správca konkurznej podstaty na prieskumnom pojednávaní uznal prihlásené pohľadávky vo výške 6.891.316,70,- Sk, vrátane uplatnenej pohľadávky.

15. Súd zistil, že žalobcom uplatnený nárok voči žalovanému v 1. rade na zaplatenie istiny 169.999,79 EUR (5.121.413,70,- Sk) s 12% ročným úrokom z omeškania zo sumy 13.809,90 EUR od 01.03.2001 do 31.12.2001 (za oneskorenú úhradu faktúry č. 20010104) a zmluvnú pokutu 0,05% denne zo sumy 13.809,90 EUR od 01.03.2001 do 31.12.2001 (za oneskorenú úhradu faktúry č. 20010104) bol v čase podania žaloby opodstatnený. Po matematickom prepočte predstavuje úrok z omeškania sumu 1.389,31EUR a zmluvná pokuta sumu 2.112,91 EUR.

16. V rámci konkurzného konania správca konkurznej podstaty majetku žalovaného v 1. rade dňa 12.03.2007 uhradil žalobcovi sumu 202.763,- Sk. Toto plnenie správcu predstavuje uhradenie pomernej časti z celej prihlásenej pohľadávky žalobcu podľa jeho prihlášky zo dňa 06.02.2002 (t. j. aj z pohľadávok uplatnených v tomto konaní). Pohľadávka bola prihlásená v sume 6.891.316,70,- Sk a v rámci konkurzu bola táto pohľadávka uspokojená v pomere 0,0294229 z celku. Tieto skutočnosti súd prvého stupňa zistil z Prihlášky pohľadávky zo dňa 06.02.2002 a z Konečnej správy správcu konkurznej podstaty žalovaného v 1. rade zo dňa 09.05.2006 nachádzajúcej sa na č. l. 110 konkurzného spisu vedeného na Krajskom súde v Košiciach sp. zn. 3K/137/2001.

17. Keďže počas konania došlo k čiastočnej úhrade uplatnenej pohľadávky v časti 0,0294229 z celku, nároky žalobcu ostali neuhradené v rozsahu 164.997,92 EUR istiny (169.999,79 krátených o časť 0,0294229, t. j. o 5.001,87 EUR), 1.348,43 EUR úrok z omeškania (krátenie o 0,0294229 z celku, t. j. o 40,888 EUR) a zmluvná pokuta 2.050,74 EUR (krátenie o 0,0294229 z celku, t. j. o 62,17 EUR).

18. Podstatným pre rozhodnutie vo veci bolo zistenie, či žalovaní v 2. až 6. rade v zmysle § 106 ObchZ platného do 31.12.2001 ručia za záväzky žalovaného v 1. rade. Počas konania zaujali konajúce súdy dva rozličné výklady príslušných zákonných ustanovení.

19. Prvým je stanovisko, že žalovaní v 2. až 6. rade za predmetné záväzky neručia, pretože ručenie malo vzniknúť až po oznámení postúpenia pohľadávok žalobcu žalovaným, k čomu došlo až dňa 11.04.2002, t. j. za účinnosti novely Obchodného zákonníka, vykonanej zákonom č. 500/2001 Z. z., keď už takéto ručenie neexistovalo.

20. Druhým názorom je ten, že ručenie vzniklo ešte pred novelizáciou príslušného zákonného ustanovenia (§ 106 ObchZ), preto žalovaní v 2. až 6. rade ako tzv. jednoosobové spoločnosti ručia aj za záväzok žalovaného v 1. rade.

21. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústavný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 33/2011 a IV. ÚS 603/2012, iniciovaných žalobcom ako sťažovateľom, zaujal názor, že v danom prípade zmenou právnej úpravy § 106 Obchodného zákonníka zákonom č. 500/2001 Z. z., účinnou od 01.01.2002, nedošlo k zániku už vzniknutých subjektívnych ručiteľských práv a povinností, pretože ručenie zaniká iba zánikom záväzku, ktorý zabezpečuje. Ústavný súd vyslovil názor, že výklad relevantných právnych noriem, podľa ktorého žalovaní za záväzky neručia, nekorešponduje spravodlivému usporiadaniu vzťahov medzi účastníkmi posudzovaného konania.

22. Poukazujúc na názor ústavného súdu, súd prvého stupňa vyvodil záver, že zmenou právnej úpravy § 106 ObchZ, vykonanej zákonom č. 500/2001 Z. z., nedošlo k zániku vzniknutých subjektívnych ručiteľských práv a povinností, žalovaní v 2. až 6. rade za pôvodné záväzky žalovaného v 1. rade ručia, preto ich súd zaviazal na zaplatenie nárokov žalobcu.

23. O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 3 O. s. p. a ich náhradu priznal žalobcovi, ktorý mal neúspech v pomerne nepatrnej časti. Trovy konania predstavuje náhrada súdneho poplatku vo výške 18.775,65 EUR (zaplatený v konaniach vedených pod sp. zn. 32Cb/237/02,

32Cb/87/02 a 33Cb/237/02 a náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 24.943,30 EUR, ktoré sú podrobne vyčíslené v odôvodnení prvostupňového rozsudku.

24. Na odvolanie žalovaných v 2., 3., 4. a 6. rade proti výrokom I., II., IV. a V. prvostupňového rozsudku, Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“), po prejednaní odvolania podľa § 212 ods. 1 O. s. p. a § 214 ods. 2 O. s. p., rozsudkom č. k. 2Cob/119/2014-1056 zo dňa 30.10.2014 prvostupňový rozsudok v napadnutej časti, t. j. vo výrokoch I. a II., ktorými bolo žalobe vyhovie, vo výroku IV. o náhrade trov konania a vo výroku V. o uložení povinnosti žalovaným v 2. až 6. rade splniť povinnosti uložené im predmetným prvostupňovým rozsudkom spoločne a nerozdielne, ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil (I. výrok rozsudku odvolacieho súdu). Druhým výrokom odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania tak, že žalovaným v 2., 3., 4. a 6. rade ako neúspešným účastníkom uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania vo výške 927,85 EUR spoločne a nerozdielne do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (§ 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p.). Vo svojom III. výroku v súlade s § 238 ods. 3 O. s. p. vyslovil, že proti rozsudku je prípustné dovolanie, nakoľko vzhľadom na priebeh doterajšieho konania ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

25. Zo spisového materiálu odvolací súd zistil, že žalobca sa voči žalovaným domáhal zaplataenia uplatnenej sumy s príslušenstvom, ktorú nadobudol na základe dvoch zmlúv o postúpení pohľadávky z 19.07.2000 a 16.03.2001 od spoločnosti EKOTHERMAL 99, spol. s r.o. Košice, a to na základe ručenia podľa § 106 ods. 1 ObchZ platného do 31.12.2001.

26. V rozsudku č. k. 2Cob/108/2009-655 zo dňa 29.03.2010, ktorým odvolací súd už raz rozhodoval o uplatnenom nároku, tento vyslovil, že podľa § 106 ods. 1 veta druhá ObchZ (účinného od 01.02.1998 do 31.12.2001), ak tá istá osoba alebo tie isté osoby sú jedinými spoločníkmi vo viacerých spoločnostiach, za záväzky ktorejkoľvek z ich spoločností ručia svojím majetkom aj ich ostatné spoločnosti.

27. Poukázaním na § 312 ObchZ, podľa ktorého ustanovenia §§ 305 až 311 platia primerane aj pre ručenie, ktoré vzniklo zo zákona, odvolací súd uviedol, že veriteľ je oprávnený domáhať sa splnenia záväzku od ručiteľa len v prípade, že dlžník nesplnil svoj splatný záväzok v primeranej dobe po tom, čo ho na to veriteľ písomne vyzval (§ 306 ods. 1 ObchZ). Inštitút ručenia má subsidiárnu povahu, čo znamená, že veriteľ sa musí domáhať splnenia záväzku najprv od dlžníka a až následne od ručiteľa. Poukázaním na § 307 ods. 3 ObchZ odvolací súd ďalej uviedol, že veriteľ môže svoju pohľadávku postúpiť na tretiu osobu bez súhlasu dlžníka a vzhľadom na akcesorickú povahu ručenia prechádza toto zabezpečenie na postupníka. Oproti úprave v Občianskom zákonníku, práva z ručenia na postupníka prechádzajú až momentom, keď túto skutočnosť oznámi pôvodný veriteľ alebo preukáže postupník. Dovtedy je postúpenie pohľadávky voči ručiteľovi neúčinné, bez právnych následkov. V predmetnej veci postúpenie uplatnenej pohľadávky oznámil pôvodný veriteľ žalovaným listom zo dňa 10.04.2002, ktorý im bol doručený dňa 11.04.2002.

28. Odvolací súd konštatoval, že v prejednávanej veci právny vzťah ručenia vznikol za účinnosti právnej úpravy účinnej do 31.12.2001, ale práva z ručenia prešli na žalobcu dňa 11.04.2002, teda za účinnosti právnej úpravy účinnej od 01.01.2002.

29. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č. k. IV. ÚS 33/2011-41 zo dňa 25.05.2011, ktorým zrušil predchádzajúci rozsudok odvolacieho súdu č. k. 2Cob/108/2009-655 z 29.03.2010, poukázaním na právne názory obsiahnuté v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 25/05, konštatoval, že „časový konflikt právnych úprav je spojený v každom prípade so zásahom do princípov rovnosti a dôvery občana v právo. Posudzovanie tohto konfliktu intertemporality by sa malo riadiť hľadiskom proporcionality a malo by viesť k záveru o takom spôsobe legislatívneho riešenia časového stretu právnych úprav, ktoré by nenarušilo princíp právnej istoty ako ani princíp rovnosti, ale ich primeraným spôsobom vyvažovalo“. Ústavný súd vyslovil názor, že krajský súd v danom prípade z dvoch do úvahy prichádzajúcich výkladov relevantných právnych noriem zvolil taký, ktorý nekorešponduje spravodlivému usporiadaniu vzťahov medzi účastníkmi posudzovaného súdneho konania, ktoré je základným prejavom materiálneho

prístupu k ochrane ústavnosti a aj kľúčovým imperatívom pre výklad a aplikáciu právnych noriem uskutočňovanú všeobecným súdom. Ak už krajský súd zvolil druhý z možných prístupov k usporiadaniu vzťahov medzi účastníkmi konania, bolo nevyhnutné, aby svoje právne závery presvedčivým spôsobom odôvodnil a tým preukázal aj ich ústavnú akceptovateľnosť.

30. Odvolací súd vo veci opakovane rozhodol rozsudkom č. k. 2Cob/211/2011-766 zo dňa 30.12.2011 a v odôvodnení rozhodnutia, v podstate totožným s predchádzajúcim rozhodnutím, konštatoval, že v prejednávanej príhode právny vzťah zákonného ručenia vznikol pred 01.01.2002, nárok z tohto vzťahu voči žalovaným ako ručiteľom vznikol po splnení zákonom predpokladaných podmienok vzniku ručiteľského záväzku, ktoré nastali 11.04.2002 a nárok z ručenia vznikol dňom 11.04.2002. S poukazom na § 768c ObchZ sa nárok žalobcu uplatnený z titulu ručenia posudzuje podľa zákona platného po 01. 01. 2002, konkrétne podľa § 106 ods. 1 ObchZ, z ktorého vyplýva, že tzv. jednoosobové spoločnosti už za svoje záväzky neručili.

31. Ústavný súd toto rozhodnutie nálezom č. k. IV. ÚS 603/2012-36 zo dňa 28.02.2013 zrušil a v odôvodnení uviedol, že nárok nemožno stotožňovať so subjektívnym právom, prípadne ho považovať za subjektívne právo. V teórii súkromného práva sa nárok všeobecne chápe ako čiastkové oprávnenie patriace do obsahu subjektívneho práva, ktorého podstatou je vynútiteľnosť tohto subjektívneho práva proti vôli povinného subjektu (Luby, Š.: Výber z diela a myšlienok Štefana Lubyho).

32. Odvolací súd ďalej poukázal na to, že teória súkromného práva sa rozchádza v záveroch o momente vzniku nároku ako obsahovej zložky niektorých subjektívnych práv, keďže jedna časť zastáva názor, že nárok vzniká v okamihu vzniku subjektívneho práva a druhá časť okamih vzniku subjektívneho práva spája s otázkou splatnosti pohľadávky. Uviedol, že § 106 ods. 1 ObchZ neupravoval osobitne podmienky vzniku oprávnenia vymáhať v dobe splatnosti plnenie, ktoré je predmetom pohľadávky, ale len otázku vzniku záväzkovoprávneho vzťahu z ručenia. Ani z dotknutých ustanovení zákona č. 500/2001 Z. z. nevyplýva taký záver, že by ich predmetom bola priama reglementácia otázky vzniku, ďalšieho trvania, prípadne zániku nároku spätého s hmotným subjektívnym právom vyplývajúcim z ručenia. Otázka vzniku nároku z ručenia, jeho ďalšej existencie, prípadne zániku ručenia, ktoré vzniklo podľa § 106 ods. 1 ObchZ, nebola novelou Obchodného zákonníka, vykonanou zákonom č. 500/2001 Z. z., dotknutá, a teda otázka vzniku nároku sa posudzovala rovnako. Novela Obchodného zákonníka mala vplyv iba na otázku zákonného ručenia, teda vznik, trvanie a zánik subjektívnych hmotných práv a povinností.

33. Odvolací súd konštatoval, že záväzok žalovaných nezanikol ani v dôsledku postúpenia pohľadávky, zmenil sa len subjekt oprávnený vynucovať povinnosť žalovaných, bez toho, aby došlo k zmene právneho pomeru v ostatných aspektoch. Opakovaným poukázaním na závery ústavného súdu, zdôrazniac princíp rešpektovania jeho záväzného právneho názoru, odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

34. Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť dňa 04.12.2014.

35. Proti prvým dvom výrokom rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalovaný v 6. rade (č. l. 1063 - 1067). Prípustnosť dovolania odôvodnil ust. § 238 ods. 3 O. s. p. a jeho dôvodnosť ust. § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O. s. p. Dovolanému súdu navrhol, aby dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

36. Za základnú a rozhodujúcu právnu otázku v priebehu konania žalovaný v 6. rade (ďalej tiež ako „dovolateľ“) označil otázku vzniku účinného prechodu práv z ručenia vo vzťahu k žalobcovi, od zodpovedania ktorej je závislá povinnosť žalovaných v 2. až 6. rade ako ručiteľov plniť za žalovaného v 1. rade ako dlžníka.

37. Dovolateľ v dovolaní poukázal na viaceré rozhodnutia vydané v priebehu konania, konkrétne uznesenia odvolacieho súdu č. k. lCob/100/2005-411 z 28.02.2006 a č. k. 2Cob/224/2007-542 z 30.06.2008, rozsudok prvostupňového súdu č. k. 31Cb/87/2002 59 z 13.05.2009, rozsudok

odvolacieho súdu č. k. 2Cob/108/2009-655 z 29.03.2010, nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 33/2011-41 z 25.05.2011, rozsudok odvolacieho súdu č. k. 2Cob/211/2011-766 z 30.12.2011, nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 603/2012-36 z 28.02.2013, rozsudok odvolacieho súdu č. k. 2Cob/122/2013-975 z 30.09.2013, rozsudok prvostupňového súdu č. k. 31Cb/87/2002-1003 z 25.03.2014 a rozsudok odvolacieho súdu č. k. 2Cob/119/2014-1056 z 30.10.2014, ktorými súdy vykladali ust. § 307 ods. 3, § 312 a § 768c ods. 1 Obchodného zákonníka platného a účinného do 31. 12. 2001.

38. Žalovaný v 6. rade namietol, že svoj obranný postoj v konaní neargumentoval zmenou obsahu záväzku, ale vykladal ust. § 307 ods. 3 ObchZ v súlade s jeho jazykovým znením, t. j. že vznik nárokov z právneho vzťahu medzi postupníkom a ručiteľom nastáva až momentom oznámenia postúpenia ručiteľovi postupcom, resp. preukázaním postúpenia postupníkom. Tvrdí, že až od tohto momentu vzniká nárok postupníka voči ručiteľom, dovtedy je postúpenie pohľadávky voči ručiteľovi neúčinné, t. j. bez právnych následkov. Žalovaný vyslovil názor, že k vzniku nároku žalobcu ako postupníka nemohlo dôjsť skôr, než na neho prešlo právo z ručenia od jeho právneho predchodcu podľa § 307 ods. 3 ObchZ, t. j. nie skôr ako 11.04.2002. Tvrdí, že takýto právny záver je potrebné (z dôvodu zmeny zákona) subsumovať pod intertemporálne ustanovenie § 768c ods. 1 ObchZ, z ktorého vyplýva, že na to, aby sa nárok z právneho vzťahu vzniknutého pred účinnosťou novozavedenej úpravy, posudzoval podľa doterajších predpisov, musel tento nárok vzniknúť pred 01.01.2002. A contrario teda platí, že ak nárok postupcu voči ručiteľom vznikol po tomto dátume (11.04.2002), t. j. počas účinnosti novozavedenej právnej úpravy (hoci právny vzťah, z ktorého vyplýva, existoval skôr), spravuje sa jeho právny režim novou právnou úpravou. Na základe uvedeného má žalovaný za to, že pokiaľ nárok žalobcu na zaplatenie žalovanej sumy vznikol až 11.04.2002, t. j. nie v čase do 31.12.2001, vzťahuje sa na jeho právne postavenie úprava novelizovaného znenia Obchodného zákonníka, ktorá zákonné ručenie žalovaného v 6. rade neobsahuje.

39. Dovolateľ zastal tiež názor, že aj v prípade, ak by nedošlo k postúpeniu pohľadávky na postupníka, t. j. žalobcu v tomto konaní, tak povinnosť ručiteľa plniť v prospech veriteľa by nastala až splnením štyroch zákonných podmienok, ktorými sú: 1. domáhanie sa plnenia veriteľom voči dlžníkovi, 2. nesplnenie povinnosti plniť dlžníkom v primeranej lehote, 3. domáhanie sa plnenia veriteľom voči ručiteľovi, 4. splatnosť záväzku ručiteľa voči veriteľovi. Všetky uvedené zákonné podmienky by veriteľ bol povinný splniť v čase trvania zákonného ručenia, t. j. v lehote do 31.12.2001, a iba v tomto prípade by zostali jeho práva a ručenie žalovaných zachované v zmysle § 768c ods. 1 ObchZ.

40. K dovolaniu žalovaného v 6. rade sa písomne vyjadril žalobca, a to písomným podaním zo dňa 20.01.2015, prvostupňovému súdu doručeným dňa 26.01.2015 (č. l. 1075 -1079), ktorým navrhol dovolanie odmietnuť, alternatívne zamietnuť. Súčasne si uplatnil náhradu trov dovolacieho konania v sume 912,34 EUR.

41. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)] po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou C. s. p.), v rozsahu napadnutom dovolateľom (§ 440 C. s. p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného v 6. rade nie je dôvodné.

42. Dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, preto dovolací súd postupoval v zmysle § 470 ods. 1, ods. 2 veta prvá C. s. p., podľa ktorých ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti a právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

43. Dovoláním ako jedným z mimoriadnych opravných prostriedkov nemožno napadnúť každé rozhodnutie súdu, ale možno ním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

44. V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle § 238 O. s. p. platí, že ak

dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O. s. p.) alebo rozsudok odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O. s. p.), alebo rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O. s. p.).

45. V posudzovanej veci dovolanie smeruje proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach ako súdu odvolacieho, ktorým podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správny potvrdil rozsudok Okresného súdu Košice II č. k. 31Cb/87/2002-1003 zo dňa 25. 03. 2014 vo výrokoch I., II., IV. a V. (o povinnosti žalovaných v 2. až 6. rade zaplatiť žalobcovi ním uplatnený nárok a o náhrade trov konania). Odvolací súd súčasne vyslovil, že proti rozsudku je prípustné dovolanie.

46. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 3 O. s. p., dovolací súd poukazuje na nasledovné skutočnosti:

47. Oprávnenie vysloviť prípustnosť dovolania proti svojmu rozsudku patrí výlučne odvolaciemu súdu. Táto možnosť však neznamená, že by odvolací súd bol oprávnený vysloviť prípustnosť dovolania podľa voľnej úvahy, ale toto oprávnenie môže odvolací súd vysloviť len za predpokladu, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, teda len na riešenie závažných právnych otázok. Pre iné, ako právne otázky, prípustnosť dovolania vysloviť nemožno.

48. Rozhodnutie zásadného právneho významu ako pojem nie je pozitívnym právom definovaný. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky jeho podstatu vymedzuje tak, že rozhodnutím zásadného právneho významu rozumie také rozhodnutie, ktoré má zásadný význam z hľadiska svojho všeobecného dopadu na právne pomery iných (podobných) sporov, ale aj tým, že dotknuté právne posúdenie veci je významné pre vec samu. Zásadný význam právnej otázky, v ktorej odvolací súd pripustil dovolanie, nemôže existovať mimo právneho rámca podstatného pre rozhodnutie v konkrétnej veci.

49. Súdna prax tiež judikovala, že rozhodnutím odvolacieho súdu po právnej stránke zásadného významu je také rozhodnutie, ktoré rieši doposiaľ nenastolenú alebo v iných súvislostiach prezentovanú a právne riešenú otázku takým spôsobom, ktorý je významný z hľadiska rozhodovacej činnosti súdov vôbec, t. j. má všeobecný dopad na prípady podobnej povahy. Z tohto hľadiska má rozhodnutie odvolacieho súdu zásadný význam spravidla vtedy, ak rieši takú právnu otázku, ktorá judikatúrou vyšších súdov nebola riešená, alebo výklad ktorej v judikatúre týchto súdov nie je ustálený, alebo ak odvolací súd posúdil určitú právnu otázku inak, než je riešená v konštantnej judikatúre vyšších súdov a rozhodnutie odvolacieho súdu predstavuje v tomto smere odlišné riešenie tejto právnej otázky (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/119/2002). Je ďalej potrebné, aby otázka zásadného právneho významu bola nastolená (formulovaná) presne a určito, a to z dôvodu, že vyslovenie prípustnosti dovolania má konkrétny negatívny procesný dopad tak na dovolateľa (ktorý by v prípade založenia prípustnosti dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O. s. p. mal mať nad všetky pochybnosti jasný spôsob riešenia právnej otázky, pre ktorú je oprávnený odvolací rozsudok napadnúť dovolaním), ako aj na účastníka na opačnej procesnej strane (ktorý len v prípade jasne vymedzenej dovolacej otázky môže v dovolacom konaní namietat, že dovolateľ prekročil rozsah prípustnej dovolacej otázky) a napokon aj pre dovolací súd, ktorý musí mať jasne vymedzený rozsah dovolacieho prieskumu. Dovolací súd je viazaný tým, ako odvolací súd vymedzil právnu otázku, na jej formulácii nemôže nič meniť, ani výkladom jej dať iný obsah než v skutočnosti má. Procesná možnosť odvolacieho súdu založiť prípustnosť dovolania nesmie viesť k prenášaní ťažiska rozhodovania odvolacieho súdu na dovolací súd.

50. Pokiaľ odvolací súd právne významné otázky nevymedzí vo výroku rozhodnutia, je potrebné prijať záver, že dovolanie je prípustné pre všetky právne otázky, na ktorých napadnuté rozhodnutie spočíva za predpokladu, že ich riešenie bolo dovolateľom spochybnené. Dovolacím dôvodom v týchto prípadoch môže byť len dôvod uvedený v § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p., t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, ktoré treba konkrétne vymedziť, aby sa ním dovolací súd mohol zaoberať.

51. Z dikcie ustanovenia § 238 ods. 3 O. s. p. vyplýva, že ak odvolací súd vo svojom výroku vysloví prípustnosť dovolania, priamo založí prípustnosť dovolania. Preto sa dovolací súd zaoberal dôvodmi dovolateľa. Žalovaný v 6. rade namietla, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), z dôvodu nesprávnej interpretácie ust. § 106 ods. 1 druhej vety ObchZ a ust. § 768 ods. 1 ObchZ, a preto mu nevznikol ručiteľský záväzok a povinnosť plniť za hlavného dlžníka.

52. Z obsahu spisu a vykonaného dokazovania bolo preukázané, že peňažné záväzky na úhradu ceny diela vznikli 17. júla 2000, 1. marca 2001, 17. marca 2001, okamihom ich splatnosti, kedy súčasne vznikla povinnosť dlžníka plniť a zároveň právo veriteľa na prijatie plnenia. Týmto okamihom došlo k zabezpečeniu vzniknutých pohľadávok ručením. Ďalej bolo nesporné, že žalovaní v II. až VI. rade ako právnické osoby - obchodné spoločnosti s ručením obmedzeným boli zriadené jediným spoločníkom (mestom Košice), a to od ich založenia až do času vzniku žalovaných pohľadávok, preto takto založené spoločnosti ex lége ručia navzájom za svoje záväzky podľa § 106 ods. 1 druhá veta ObchZ, účinného od 01.02.1998 do 31.12. 2001. Z ustanovenia § 768c ods.1 ObchZ vyplýva, ak nie je ustanovené inak, ustanoveniami tohto zákona sa spravujú vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 2002, vznik týchto právnych vzťahov ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. januárom 2002 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov, t. j. platných a účinných do 31.12.2001. Je nepochybné, že platný právny vzťah (existencia záväzku) a jeho zabezpečenie ručením (ex lége) medzi sporovými stranami vznikol pred 1. januárom 2002 za účinnosti ust. § 106 ods. 1 veta druhá ObchZ. Na zákonné ručenie platia primerane ustanovenia zákona o ručení uvedené v ustanovení § 303 až 312 ObchZ.

53. Postúpenie zabezpečenej pohľadávky (ručením) postupcom na postupníka, nemá vplyv na existenciu ručiteľského záväzku resp. nezanikol v dôsledku postúpenia pohľadávky. Nový veriteľ len vstupuje do právneho postavenia pôvodného veriteľa, a práva z ručenia prechádzajú z postupcu na postupníka. Postúpenie pohľadávky sa dotýka len zmeny v osobe veriteľa a nedotýka sa pohľadávky ako takej. Oznámenie (zo dňa 11.04.2002) ručiteľovi o postúpení pohľadávky na nového veriteľa, nemá žiadny vplyv na vznik ručiteľského záväzku ani na jeho obsah. Toto oznámenie z právneho hľadiska znamená len to, že ak hlavný dlžník, prípadne ručiteľ(ako vedľajší dlžník),ak už plnil pred týmto oznámením, pôvodnému veriteľovi, môže sa úspešne brániť voči novému veriteľovi, že záväzok plnením zanikol. Právny vzťah v spornom prípade zo zákonného ručenia vznikol okamihom splatnosti záväzkov dlžníka, ktoré sa stali splatnými za účinnosti ust. § 106 ods. 1 ObchZ. Zmenou právnej úpravy § 106 ObchZ vykonanou novelovou č. 500/2001 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť od 1. januára 2002, nedošlo k zániku už vzniknutých subjektívnych ručiteľských práv a povinností, keďže v zmysle § 311 ObchZ ručenie zaniká iba zánikom záväzku, ktorý ručenie zabezpečuje.

54. K uvedenej námietke dovolateľa ohľadne nesprávnej interpretácie ust. § 106 ods. 1 druhej vety ObchZ a ust. § 768 ods. 1 ObchZ odvolacím súdom, čo malo podľa dovolateľa za následok nesprávne právne posúdenie povinnosti plniť titulom ručiteľského záväzku, už bol vyslovený záväzný právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky v náleze sp. zn. IV ÚS 33/2011 zo dňa 25.05.2011 ako aj v náleze sp. zn. IV ÚS 603/2012 zo dňa 28.02.2013, ktorým bol Krajský súd v Košiciach viazaný a povinný ho rešpektovať v celom konaní (§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o ústavnom súde) a zároveň aj dovolací súd je viazaný nálezom ústavného súdu, a preto jeho vznesené námietky v dovolaní nemajú právne opodstatnenie. Keďže na žalovaného v 1. rade ako hlavného dlžníka bol v priebehu konania vyhlásený konkurz dňa 25.04.2002 (sp. zn. K 137/91), bolo nepochybné, že dlžník nemôže splniť svoj záväzok v celom rozsahu, a preto má žalobca ako veriteľ právo domáhať sa jeho splnenia u ručiteľov (§ 306 ods. 1 ObchZ), v dôsledku toho bolo voči nemu zastavené konanie uznesením zo dňa 06.06.2002

(č. l. 151).

55. Dovolací súd na margo rozsudkov súdov nižších stupňov (tak prvej inštancie, ako aj odvolacieho) dodáva, že tieto svoje rozhodnutia aj náležite odôvodnili, v súlade s ust. § 157 ods. 2 O. s. p. (ktorá norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní v zmysle § 211 ods. 2 O. s. p.). Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. (tzv. relatívny dovolací dôvod), namietnutým žalovaným v 6. rade, dovolací súd zdôrazňuje, že tzv. iná vada konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Dovolací súd síce naň prihliada z úradnej povinnosti, avšak samotná existencia inej vady konania na založenie prípustnosti dovolania nepostačuje. Je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. O tento prípad však v prejednávanej veci nejde.

56. Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovaného v 6. rade proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cob/119/2014-1056 zo dňa 30.10.2014 (v napadnutých prvých dvoch výrokoch) nie je dôvodné, preto dovolanie podľa ustanovenia § 448 C. s. p. zamietol.

57. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 251 a nasl. C. s. p. tak, že nárok na ich náhradu voči žalovanému v 6. rade má žalobca ako úspešná strana sporu s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

58. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.